

18. november 2024

UPA2024/120/121/138

(UKA2024 imm. 120/121/138-mut ataatsimut oqaaseqaat)

Suliassani meeqqanut inuusuttunullu tunngasuni sulianik ingerlatsisarnerup pitsaanerulernissaa qularnaarniarlugu angajoqqaatut oqartussaassuseqartunik, angajoqqaatut oqartussaataasunik akuersissuteqarnermillu nalunaarutininik qitiusumik nalunaarsuiffimmik isumannaatsumik pilersitsinissamut suut aporfiunersut pillugit UPA2025 nallertinnagu nassuiaasiornissamik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Nalunaarsuiviup pilersinneqarnerata ingerlanneqarneratalu qanoq akeqarnissaannut naatsorsuinernik nassuiaat imaqaassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Anna Wangenheim, Demokraatit)

Aamma

Meeqqat immikkut pisariaqartitsisut piaarnerusumik kinaassusersillugillu misissorneqartarnissaat qularnaarniarlugu perorsaanikkut tarnikkullu siunnersuisarneq (Misi/PPR) eqqarsaatigalugu kommunit suleqatigalugit nunamut tamarmut najoqqutassianik pilersitseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Anna Wangenheim, Demokraatit)

Aamma

Kommunini inunnik isumaginninnikkut sagsbehandlerit ikippallaarneri, suliassallu amerlavallaarnerisa aaqqiivigineqarnissaat pillugu Naalakkersuisut nalunaarusioqqullugit Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Nalunaarusiaq UPA2025-mi agguanneqassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Bentiaraq Ottosen, Atassut)

Siullermik immikkoortoq 120-imut tunngatillugu, siunnersuuteqartoq Anna Wangenheim siunnersuummut pingaaruteqartumut qaqitsineranut qujaffigerusupparput.

Siunnersuummi pineqarpoq, qanoq ililluta meeqqat inuusuttullu, tarnimikkut timimikkullu nappaateqartut, pisariinnerusumik misissuisarnikkut katsorsaanikkullu sullisissanerivut.

Meeqqanut inuusuttunullu ullumi katsorsarneqarnissaminnut pisariaqartitsisunut suleriuseq ataqatigiinngitsumik pappiliarsornermillu tunngaveqarsinnaavoq. Ikiugassat nalunaarsorneqartussaapput ilisimajumallugu, kikkut angajoqqaatut akisussaaffimmik tigumminnitsuunersut aamma akuersissutinik pissarsisarnissanut tunngasut qanoq pissarsiarisarnissaat nalorninaatsumik inissisimasariaqarmata.

Siunnersuuteqartup ujartugaa - qitiusumik nalunaarsuiffeqalernissaq - suliassat eqqarsaatigalugit ataatsimut isiginnitsilersinnaavoq aamma paasissutissanut pingaarutilinnut pissarsinissamut oqilisaassussinnaavoq, taamalu meeqqat inuusuttullu pillugit suliassanut eqqortumik aalajangiinissamut pitsanngoriartitsisinnaalluni. Tamanna suliassap aallartinnissaanut sivikillisaataasinnaavoq aamma sullissisut oqartussallu akornanni suleqatigiinnermik pitsaanerulersitsisinnaavoq.

Pinngitsooranimi ilaqutaasut, kommunit, sullissisut oqartussallu akornanni assigiimmik tutsuiginartumillu ilisimasaqarnissaq pisariaqarpoq, tassami ataqatigiittumik pineqartullu qitiutillugit sulinissaq pingaaruteqarmat.

Qitiusumik nalunaarsorsimaffimmik aallartitsisoqassappat tassunga tunngasumik inatsisiliorneq imaluunniit inatsisinik allanngortitsinissaq pisariaqassaaq, tassami nalunaarsorsimaffimmik taamak immikkuullarissumik ingerlatsisinaanngornissaq tunngavissinneqartariaqassaaq. Pisariaqassaarlu kiffartuussisussat kiffartuunneqartussallu akornanni ataqatigiissaarisooqassasoq aamma sullissisussat ilisimasassatik pillugit pikkorissarneqarnissaat pisariaqassaaq.

Minnerunngitsumik tusarniaaqqissaarnissaq pisariaqassaaq, tassami innuttaasut suleqatigiiffiillu allattorsimaffimmik pilersitsisoqarnissaanut isumakuluuteqarsinnaapput eqqumaffigeqqissaagassanik. Taamaakkami Naalakkersuisut suliassamik aallartitsissappata - ilaqutaasut, atuisussat, kommunit sullissisussallu qanimut suleqatigalugit ingerlatsisoqassasoq piunasaqaataasaaq.

Nalunaarusiortoqarnissaanik siunnersuut piviusorsiortutut tunngavilerluarneqarsimasutullu Siumup isigaa. Taanna aqqutigalugu pitsanngorsaaniarlutik Inatsisartut suleriaqqissinnaanngussapput, tassami teknikkkut, inatsisitigut aningaasatigullu suliassat sordiaanersut qaammaassaqarfignerunissaat pisariaqarpoq, siumoortumillu ilisimaneqartariaqarlutik.

Suliassamut tunngatillugu Siumup maluginiarpaa, SANAmi tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfimmi arlalitsigut pitsanngorsaasoqartariaqartoq. Inatsisartut Ombudsmandiat OPCAT tunngavigalugu nakkutilliususaatitaavoq, tamannalu kingullermik 2023-mi decembarimi pivoq. OPCAT tassaavoq Naalagaaffiit Peqatigiiffiata naalliutsitsisarneq pinaveersaartissallugu isumaqatigiissutaa, nunat atsioqataasimasut nunaminni ilumoorteqqullugu nakkutigisassaat.

Ombudsmandip misissuinerata takutippaa¹, ataatsimut isigalugu atugassarititaasut suli pitsanngorsarneqartariaqartut.

Siumut isumaqarpoq apeqqutit tamakku ilanngullugit nalunaarusiornissami sammineqartariaqartut, tassami sammisatsinnut ataqatigiittumik aaqqiissuteqarniarnissarput pisariaqarpoq.

Taamak oqaaseqarluta siunnersuuteqartoq apeqqummik qaqitsimmat qutsavigaarput, suliassarlu Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliamut ingerlateqqinneqassasoq Siumup innersuuppaa.

Maanna imm. 121-imut:

Demokratineersup Anna Wangenheimip, meeqqat immikkut pisariaqartitsisut piaarnerusumik kinaassusersineqartarnissaat siunertaralugu najoqqutassanik suliaqartoqarnissanik siunnersuuteqarneranut Siumumiit qutsavigaarput.

Kommunit aaqqiissuteqqinneqanngikkallarmata Tasiilami psykologeqarsimavoq atuarfiup suleqatigilluartagaanik. Aaqqissuuseqqinnerullu kingunerisaanik meeraq ataaseq pillugu sullissivik, Nuummiittoq MISI, iliuuseqarniartarnera utaqqineqartalersimavoq. Utaqqineq tamanut atuuppoq, aamma Nuummi najugaqartunut.

MISIp siunertaa immi ajoquteqanngilaq, suliassalliuku ilaatigut isumaginninnermisuulli amerlaqimmata suligasuarneq piusinnaanngitsoq. Meeqqap ersinngitsumik nappaatigisaa imaluunniit tarnikkut nanertuutaa pillugit, MISI aqutigalugu suliaq ingerlalertarpoq, ajoqutigisaata suussusersineqarnissaa siunertaralugu. Tassami MISIp meeqqap Napparsimavissuarmi psykiatrimis misissorneqarnissaa innersuuttarmassuk.

Suliassamut tunngatillugu, amerlasuutigut suleqatigiittussat akornanni suliassat pillugit paatsuunganartitsineq piusartoq Siumut isumaqarpoq. Suliaq iluatsilluassappat kommunit, MISIp aamma SANAmi katsorsaasut akornanni nalorninaatsumik inissisimasoqartariaqarpoq. Qularnanngitsumik sulisut paarlakaanerujussuat ilanngulluni toqqissisimananngitsumut inissitsitsisarpoq. Suliassat suleriutsillu erseqqissuussasut Siumut isumaqarpoq, taamaammallu siunnersuuteqartup suliareqqusaa Siumup tapersorsoppaa. Meerartavut pineqarput, tassanilu naaperiaassutissaqanngilaq.

Meerarpassuit utaqqerrapput, tamanna Siumuminngaanniit assorujussuaq uggoraarput. Siumumiit isumaqarpugut MISI aqutigeqqaarnagu toqqaannaq psykiatrimut attaveqarsinnaalernissaq aqutissiuunneqassasoq, sukkanerusumik suliaq ingerlasinnaalerniassamat. Allaammi

¹ <https://www.ombudsmandi.gl/nutaarsiassat/2023/opcat-inspektion-af-psykiatrisk-afdeling-a1-paa-dronning-ingrids-hospital-nuuk>

meerannguit tarnimikkut ajornartorsiuteqartut ilaanni ukioq ataaseq sinnerluguluunniit utaqqitinneqartarput. Qanorluunniit meeqqat pisinnaatitaaffii eqquutinneqassapput.

Angajoqqaat amerlasuut nalusarpaat, meerartik tarnimikkut napparsimasoq qanorpiaq ikorfartussallugu. Amerlasuutigullu meerannguaq kiisa inuusuttuarangussaaq kommunimit ikorfartorneqarani. Kiisa inersimasunngussaaq angajoqqaaminiilluni, angajoqqaarpassuaqarpoq qasusunik. Meerartik inersimasunngortoq paarisariaqartaramikku, sumukartissagamikkumi maani nunami? Taamaammat Siumuminngaanniit Demokratineersup, Anna Wangenheimip, siunnersuutaa assorsuaq qujarupparput.

Naalackersuisullu allannguutissatut siunnersuutaat Siumumiit ilalerparput, tassuuna sukkanerusumik meeqqat inuusuttuaqqallu ikorfartorneqajaartalernissaat sulissutigineqarusummat.

Taamatut oqaaseqarluta siunnersuut Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliamut ingerlateqqinneqassasoq Siumup innersuuppaa.

Maanna imm. 138-imut:

Inatsisartunut ilaasortaq Bentiaraq Ottosen, Atassummiit siunnersuutaanut Siumut ima oqaaseqaateqassaaq.

Nunatsinni kommunini innuttaasunik sullissiniarneq ilungersunartuusoq tamatta ilisimaarivarput. Kommunini suliasat inuit pisinnaatitaaffii piffissarlu eqqorlugu naammassineqartarnissaat tamatta piumasarigipput Siumup qularutigingilaa. Kommunit innuttaasunik kiffartuussisussaapput, suliasartillu inatsisit naapertorlugit ingerlatissavaat.

Siumup maluginiarpaa nuannaarutigalugulu Naalackersuisut kommunit suleqatigalugit periutsinik nutaanik ineriartortitsillutik aallartissimmata. Kommunit Naalackersuisullu akornanni suliasat pissusissamisut ingerlalernissaat pimoorullugu anguniarneqartoq Siumup paasivaa. Taamaammat suliaq ingerlareersoq pillugu nalunaarusiortoqarnissaa pisariaqartutut Siumup isiginngimmagu, Naalackersuisut suliamut tunngatillugu akissutaat Siumup tusaatissatut tiguaa.

Mala Høy Kúko
Siumut